

Ehdotus seutukuntajaon muuttamisesta Varsinais-Suomessa

Kaupunginhallitus 11.05.2026 § 101
273/00.04.01/2026

Valmistelija

Kaupunginjohtaja Tom Simola, puh. 050 558 2270
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Tilastokeskus valmistelee seutukuntajaon/-luokituksen muutosta.

Seutukuntajaolla ei ole enää asemaa virallisena aluejakona, vaan kyseessä on tilastollinen aluejako, jota Tilastokeskus ylläpitää tilastointitarkoituksissa aluerakenteen ja alueellisten vaihteluiden kuvaamiseen. Seutukuntajakoa muutetaan harvoin ja harkitusti, ei kuitenkaan useammin kuin viiden vuoden välein. Seuraava muutos astuu voimaan 1.1.2027.

Yksityiskohtaiset ja hyvin perustellut seutukunnan muutosesitykset tulee toimittaa 15.6.2026 mennessä Tilastokeskukseen. Esityksestä tulee ilmetä seutukunnan vaihdoksen kohteena olevan kunnan/kuntien edustajien kanta. Tilastokeskus tekee asiassa päätöksen kuultuaan myös asianosaista maakuntaliittoa.

Paraisten kaupunki esittää, että Tilastokeskus muuttaa seutukuntajakoa siten, että nykyinen Turunmaan seutukunta liitetään osaksi Turun seutukuntaa. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että nykyisen Turunmaan seutukunnan molemmat kunnat, Parainen ja Kemiönsaari, kuuluisivat jatkossa Turun seutukuntaan. Paraisten kaupungin näkemyksen mukaan tällainen ratkaisu vastaisi nykyistä tilastollista tarkoitusta ja alueen tosiasiallista toiminnallista rakennetta paremmin kuin nykyinen jako.

Tilastokeskuksen oman kuvauksen mukaan seutukunnat ovat yhden tai useamman kunnan muodostamia aluekokonaisuuksia, joita ylläpidetään tilastollisena aluejakona. Seutukuntien muodostamisen kriteereinä on käytetty pääasiassa kuntien välistä yhteistyötä ja työssäkäyntiä. Seutukunnilla ei enää ole virallisen aluejaon asemaa, vaan niitä käytetään alueellisen kehityksen ja aluerakenteen kuvaamiseen tilastoissa. Tästä näkökulmasta seutukuntajaon tulisi kuvata mahdollisimman hyvin nykyisiä toiminnallisia yhteyksiä eikä historiallisista lähtökohdista periytyvää, nykytilanteessa heikosti toimivaa rajausta.

Nykyinen Turunmaan seutukunta on tilastollisena yksikkönä poikkeuksellisen suppea, sillä se muodostuu vain kahdesta kunnasta, Paraisista ja Kemiönsaaresta. Näin pieni tilastollinen kokonaisuus tuottaa vain rajallisesti lisäarvoa aluekehityksen seurannalle, vertailulle ja benchmarkingille. Kahden kunnan muodostama tilastoyksikkö ei kuvaa luontevasti Turun seudun kasvua, työmarkkinoita eikä seudullisia yhteistyörakenteita, joihin Parainen käytännössä kytkeytyy.

Paraisten osalta toiminnallinen suuntautuminen Turun seudulle on vahva. Tilastokeskuksen viimeisessä työssäkäyntialueluokituksessa Parainen kuuluu Turun työssäkäyntialueeseen. Lisäksi Paraisten omassa aineistossa korostuvat kaupungin asema Turun rajanaapurina, Turkuun suuntautuvat pendelöinti- ja asiointisuhteet, palveluiden käyttö sekä seudullinen yhteistyö useilla eri teemoilla. Näin ollen Paraisten sijoittuminen nykyiseen Turunmaan seutukuntaan

ei vastaa parhaalla mahdollisella tavalla kaupungin tosiasiallista asemaa osana Turun työssäkäynti- ja kasvualuetta.

Tilastopohjainen tarkastelu pendelöinti- ja muuttoliikevirroista tukee tulkintaa Paraisten vahvasta siteestä Turun seutuun. Noin joka kolmas Paraisilla asuva työllinen pendelöi Turun seudulle ja yli 90 prosenttia työskentelee joko Paraisilla tai Turun seudulla. Parainen on selvästi suuremman Salon jälkeen merkittävin Turun seudun ulkopuolinen pendelöinnin lähde. Myös asuinpaikkavalintojen näkökulmasta sidos on vahva, sillä 60 prosenttia Paraisten tulomuutosta tulee Turun seudulta ja 62 prosenttia lähtömuutosta suuntautuu Turun seudulle. Myös koulutusvalinnat tukevat samaa tulkintaa, sillä 88 prosenttia Paraisten kaupungin ulkopuolelta vastaanotetuista toisen asteen koulutuspaikoista sijaitsee Turun seudulla.

Myös Turun seudun nykyinen seutuyhteistyö tukee muutosta. Seudun MAL-yhteistyön ja kuntapohjan ajankohtaisessa valmistelussa toiminnallista kaupunkiseutua tarkastellaan työssäkäynnin, asioinnin ja muun päivittäisen liikkumisen perusteella. Samassa valmistelussa on tunnistettu, että Turun seudun yhteistyörakenteita on tarkoituksenmukaisista tarkastella nimenomaan toiminnallisena kokonaisuutena eikä vanhan seutukuntajaon kautta. Tämä vahvistaa tulkintaa siitä, että myös tilastollisen seutukuntajaon olisi perusteltua tukea alueen nykyistä toiminnallista rakennetta.

Kemiönsaaren osalta esityksen vahvin peruste on tilastollinen ja rakenteellinen selkeys. Kun nykyinen Turunmaan seutukunta koostuu vain kahdesta kunnasta, tarkoituksenmukaisempaa on siirtää koko nykyinen seutukunta osaksi Turun seutukuntaa kuin jättää jäljelle hyvin pieni erillinen tilastoyksikkö tai tehdä osittainen ratkaisu, joka heikentäisi jaon johdonmukaisuutta. Lisäksi Kemiönsaari kytkeytyy jo osin Turku-vetoiin rakenteisiin. Kemiönsaari kuuluu Turun työllisyysalueeseen, ja Paraisten kaupunki tuottaa Kemiönsaaren paikalliset työllisyyspalvelut. Kemiönsaari on myös työssäkäynnin ja muuttoliikkeen näkökulmasta kaikista seuduista vahvimmin sidoksissa Turun seutuun (myös vahvemmin kuin Paraisiin). Tämä ei yksin ratkaise seutukuntakysymystä, mutta tukee ajatusta siitä, että koko nykyisen Turunmaan seutukunnan liittäminen Turun seutuun olisi myös käytännön yhteistyörakenteiden näkökulmasta perusteltu ratkaisu.

Seutukuntajaon tulee kuvata nykyistä toiminnallista todellisuutta, ja Paraisten osalta tämä todellisuus on Turun seutu.

- Nykyinen Turunmaan seutukunta on vain kahden kunnan kokonaisuus, joten sen arvo tilastollisena vertailuyksikkönä on heikko.
- Muun muassa työssäkäynnin ja asuinpaikkavalintojen näkökulmasta molemmat kunnat ovat vahvemmin sidoksissa Turun seutuun kuin toisiinsa tai muihin seutuihin.
- Koko Turunmaan siirto on selkeämpi ja uskottavampi ratkaisu kuin osittainen muutos, ja Heinolan seutukunnan liittäminen Lahden seutuun osoittaa, että tällainen ratkaisu on myös mahdollinen ennakkotapaus.
- Muutos koskee tilastollista alueluokitusta, ei hallinnollista yhteistyörakennetta, joten saaristoa ja kaksikielisyyttä koskeva yhteistyö voi jatkua ennallaan.

Esitystä tukee myös Tilastokeskuksen oma luokitushistoria. Seutukuntia on aiemminkin lakkautettu ja niiden kunnat on liitetty suurempiin seutukuntiin. Erityisen käyttökelpoinen ennakkotapaus on Heinolan seutukunta, josta Heinola, Sysmä ja Hartola siirtyivät Lahden seutukuntaan, jolloin Heinolan seutukunta lakkasi olemasta. Myös Kyrönmaan seutukunta ja Kaakkois-Pirkanmaan

seutukunta on lakkautettu aiempien muutosten yhteydessä. Tämä osoittaa, että pienen seutukunnan liittäminen suurempaan tilastolliseen kokonaisuuteen on Tilastokeskuksen luokitushistoriassa mahdollinen ja tarkoituksenmukaiseksi katsottu ratkaisu.

Muutos ei myöskään poistaisi tai heikentäisi Turunmaan, saariston tai kaksikielisyyden pohjalta tehtävää yhteistyötä. Koska seutukunta on nykyisin tilastollinen eikä hallinnollinen aluejako, kuntien välinen saaristo-, elinkeino-, palvelu- ja edunvalvontayhteistyö voi jatkua riippumatta siitä, mihin seutukuntaan kunnat tilastollisesti kuuluvat. Yhteistyö Kemiönsaaren kanssa on tärkeää myös jatkossa, eikä tämä esitys ole ristiriidassa sen kanssa.

Edellä esitetyillä perusteilla Paraisten kaupunki katsoo, että nykyinen Turunmaan seutukunta ei enää kuvaa riittävän hyvin alueen toiminnallista todellisuutta. Tilastollisesti ja käytännöllisesti tarkoituksenmukaisin ratkaisu on liittää koko nykyinen Turunmaan seutukunta osaksi Turun seutukuntaa, jotta seutukuntajako vastaisi paremmin kuntien välisiä yhteistyö-, työssäkäynti- ja asiointisuhteita sekä Turun seudun nykyisiä kehittämis- ja yhteistyörakenteita.

Oheismateriaali

Tilastotarkastelu Turunmaan ja Turun seudun sidoksesta

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Tom Simola, puh. 050 558 2270
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto päättää seuraavaa:

Paraisten kaupunki esittää, että Tilastokeskus muuttaa seutukuntajakoa siten, että nykyinen Turunmaan seutukunta liitetään osaksi Turun seutukuntaa. Jos tämä jostain syystä ei ole mahdollista, Paraisten kaupunki esittää, että ainoastaan Paraisten kaupunki liitetään osaksi Turun seutukuntaa.

Päätös

Esittelijä muutti päätösehdotusta seuraavasti:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto päättää seuraavaa:

Paraisten kaupunki esittää, että Tilastokeskus muuttaa seutukuntajakoa siten, että Paraisten kaupunki liitetään osaksi Turun seutukuntaa 1.1.2027 alkaen.

Esittelijän muutettu ehdotus hyväksyttiin.

Jakelu

Valtuuston päätöksen jälkeen: Tilastokeskus
